

Кобза А. О.
студентка ФММ;
Колешня Я. О.
канд. екон. наук, доц.,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-4856-4898

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Інноваційний розвиток є ключовим фактором економічного зростання, конкурентоспроможності країни та інтеграції у глобальні ринки. Україна, попри складні зовнішні та внутрішні умови, продовжує рухатися в напрямку розбудови інноваційної економіки.

Одним із ключових інструментів для оцінки рівня інноваційного розвитку економік світу є Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII). Він дозволяє визначити ключові тенденції, виклики та можливості, пов'язані з інноваційною діяльністю в різних країнах. Для України динаміка її позицій у GII є важливим індикатором стану інноваційного середовища та ефективності державної політики у сфері науки, технологій та інновацій.

Згідно з даними GII У 2023 році Україна продемонструвала позитивну тенденцію, піднявшись на 2 позиції та зайнявши 55 місце серед 133 країн. Однак у 2024 році спостерігається зворотна динаміка: країна опустилася на 60 місце. Така зміна свідчить про значний вплив макроекономічної нестабільності, інституційних чинників та зовнішніх викликів на розвиток інноваційного середовища в Україні [1].

Аналіз окремих складових GII дозволяє виокремити ключові бар'єри, які обмежують інноваційний розвиток країни. Найбільш суттєве погіршення спостерігається в регуляторному середовищі (–31 позиція). Це вказує на зростання адміністративних бар'єрів, нестабільність законодавчої бази та труднощі у захисті прав інтелектуальної власності. Такі фактори створюють несприятливі умови для інноваційної діяльності, знижуючи довіру бізнесу та інвесторів до інституційних механізмів. Погіршення позицій у сфері освіти (–12 позицій) свідчить про недостатню адаптацію національної системи освіти до потреб інноваційної економіки. Зменшення державного фінансування наукових досліджень, відтік кваліфікованих кадрів за кордон та недостатній рівень інтеграції освіти з реальним сектором економіки є серйозними викликами для формування конкурентоспроможного інноваційного потенціалу.

Водночас, аналіз GII за 2024 рік виявляє й позитивні зміни. Зокрема, зростання показників бізнес-середовища (+15 позицій) свідчить про активізацію підприємницької діяльності у сфері технологій та розвиток стартап-екосистеми. Це підтверджує, що, незважаючи на складні умови, український бізнес демонструє здатність до інновацій та адаптації до нових ринкових викликів. Також варто відзначити підвищення показника «знання та результати наукових досліджень» (+11 позицій). Це є наслідком посилення міжнародної співпраці, інтеграції українських науковців у глобальні інноваційні процеси та активного розвитку цифрових технологій. Україна поступово стає частиною глобальної інноваційної екосистеми, що відкриває нові можливості для трансферу знань та технологій.

Ще одним чинником, що визначає перспективи впровадження інновацій в Україні, є розвиток стартап-екосистеми. У 2024 році країна посіла 46-те місце у рейтингу Global Startup Ecosystem Index, покращивши свій результат на три позиції порівняно з попереднім роком. До списку найбільш динамічних стартап-міст України увійшли Київ (75-те місце), Львів, Харків, Одеса, Тернопіль і Дніпро. Розвиток стартап-екосистеми та її інтеграція у світовий технологічний ринок може стати важливим драйвером інноваційного зростання країни [2].

З огляду на наявні виклики та можливості, ефективне впровадження інновацій в Україні потребує комплексного підходу. Необхідно реформувати регуляторне середовище, забезпечивши прозорість законодавства та створивши сприятливі умови для розвитку технологічного бізнесу. Важливим аспектом є посилення захисту інтелектуальної власності та державна підтримка досліджень та розробок (R&D), яка має включати грантові програми, податкові стимули та механізми партнерства між наукою і бізнесом. Не менш важливою є модернізація системи освіти, що дозволить ефективніше готувати кадри для інноваційної економіки. Запровадження практикоорієнтованих навчальних програм, розширення співпраці між університетами та підприємствами, а також розвиток міжнародних академічних зв'язків сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності українських спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Україна в рейтингу Глобального Інноваційного Індексу. GII Innovation Ecosystems & Data Explorer. URL: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/ukraine> (дата звернення: 23.03.2025).
2. Україна в рейтингу стартап-екосистем. StartupBlink Uncover the Global Innovation Economy Winners. URL: <https://www.startupblink.com/startup-ecosystem/ukraine?page=1> (дата звернення: 23.03.2025).